

TOIMINTAKERTOMUS 2006

Vuosi 2006 oli Suomen tiedekustantajien liiton kolmastoista toimintavuosi. Liitto toimi strategiansa mukaisesti tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittavien yhteisöjen keskusjärjestönä, valvoi jäsentensä yhteisiä etuja ja oikeuksia, pyrki lujittamaan tieteellisten julkaisujen asemaa, edistämään liiton jäsenten välistä yhteistyötä ja tukemaan kansainvälistä kanssakäymistä. Vuoden aikana on pohdittu liiton strategiaa ja toimintamalleja ja käynnistetty mm. Tiedekustantamisen päivän suunnittelu.

Liitto on tekijöiden ja kustantajien yhteisen tekijänoikeusjärjestön Kopiosto ry:n jäsen. Toiminnan taloudellinen pohja nojasi pääosin Kopioston kautta saatuhin valokopiokorvauksiin.

Vuoden aikana Kopiostossa on keskusteltu tekijänoikeuskorvausten tilityksen muuttamisesta järjestötilityksestä henkilökohtaiseksi tilitykseksi Kopiosto laatiman laajan raportin pohjalta. Liitto ilmaisi kantanaan, että nykyinen järjestely toimii hyvin eivätkä tiedekustantajat näe tarvetta siirtymään uuteen järjestelyyn. Nykyinen jakosysteemi palvelee välillisesti yksittäistä ja yleisesti koko kustannusalaan. Keskustelu ja lisäselvitykset asiasta jatkuvat.

Jäsenistö

Liiton jäseneksi voi sääntöjen mukaan liittyä jokainen Suomessa tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittava oikeuskelpoinen yhteisö tai rekisteröity säätiö, jonka liiton hallitus hyväksyy jäseneksi.

Vuoden 2006 aikana hyväksyttiin yksi uusi jäsen, Ethnos ry. Liiton jäsenmäärä 31.12.2006 oli 82.

Jäseniä olivat:

Dendrologian Seura - Dendrologiska
 Sällskapet
 Edistyksellinen tiedeliitto
 Ekonomiska Samfundet i Finland
 Ethnos
 Historian Ystävien Liitto
 Historiska föreningen
 Informaatiotutkimuksen yhdistys
 Ius Gentium
 Kansainvälisen soveltavan estetiikan
 instituutin kannatusyhdistys
 Kasvinsuojeluseura
 Kirjallisuudentutkijain seura
 Klassillis-filologinen yhdistys
 Kotikielen Seura
 Kustannus Oy Duodecim
 Lapland University Press/ Lapin
 yliopistokustannus,
 Liikuntatieteellinen seura
 Luonnonfilosofian seura
 Metsäntutkimuslaitos
 Nuorisotutkimusseura
 Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys
 SFS Fysiikan Kustannus
 Skepsis
 Societas pro Fauna et Flora Fennica
 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja
 kehittämiskeskus STAKES
 Sosiaalipoliittinen yhdistys
 Suomalainen Lakimiesyhdistys
 Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim
 Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura
 Suomalais-Ugrilainen Seura

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
 Suomen Antropologinen Seura
 Suomen Biologian Seura Vanamo
 Suomen Eksegeettinen Seura
 Suomen elokuvatutkimuksen seura
 Suomen eläin- ja kasvitieteen
 julkaisutoimikunta
 Suomen Estetiikan Seura
 Suomen Filosofinen Yhdistys
 Suomen Geologinen Seura
 Suomen Hammaslääkäri-liitto
 Suomen Hammaslääkäri-seura Apollonia
 Suomen Historiallinen Seura
 Suomen Itämainen Seura
 Suomen Kasvatustieteellinen Seura
 Suomen keskiajan arkeologian seura
 Suomen Kielen Seura
 Suomen kielitieteellinen yhdistys
 Suomen kirkkohistoriallinen seura
 Suomen Kouluhistoriallinen Seura
 Suomen Lääketieteen Historian Seura
 Suomen Maantieteellinen Seura
 Suomen Merihistoriallinen Yhdistys
 Suomen Psykologinen Seura
 Suomen Sammalseura
 Suomen Sukututkimusseura
 Suomen Tieteellinen Kirjasto-seura
 Suomen tieteen- ja teknologian
 tutkimuksen seura
 Suomen Tribologiayhdistys
 Suomen urheiluhistoriallinen seura
 Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura
 Svenska litteratursällskapet i Finland

Säteilyturvakeskus
 Taidehistorian Seura
 Taideteollinen korkeakoulu
 Tampereen teknillinen yliopisto
 Tampere University Press
 Teatterikorkeakoulu
 Tekniikan Historian Seura THS
 Teologinen Julkaisuseura
 Tiedotusopillinen yhdistys TOY
 Tulevaisuuden Tutkimuksen Seura
 Turun Historiallinen Yhdistys
 Tutkijaliitto

Työterveyslaitos
 Työväen historian ja perinteen
 tutkimuksen seura
 Tähtitieteellinen yhdistys Ursa
 Uusfilologinen yhdistys
 Valtiotieteellinen yhdistys
 Osuuskunta Vastapaino
 The Westermarck Society
 Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos
 Yhdyskuntasuunnittelun seura
 Yliopistopaino Kustannus

Liiton jäsenmaksu 2006 oli 50 euroa.

Liiton tilaisuuksista, apurahoista ja koulutuksesta tiedotettiin jäsenistölle kahdessa jäsenkirjeessä, sähköpostilistalla sekä liiton verkkosivuilla. Sivuille ovat myös jäsenluettelo yhteystietoineen, liiton suosittelmien kustannussopimusten mallit ja mm. apurahahakemuslomakkeet sekä tulostettavassa että verkossa täytettävässä muodossa ja myös seminaarien aineistoja. Verkkosivujen osoite on www.tiedekustantajat.fi. Liitto ostaa verkkopalvelut Tieteellisten seurain valtuuskunnalta. Liiton yhteystiedot löytyvät myös kirja-alan kalenterista, Helsingin puhelinluettelosta ja Web-Infosta.

Vuosikokous

Liiton sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 4.4.2006 Tieteiden talossa Helsingissä. Edustettuna oli 18 jäsenyhteisöä. Kokouksessa julkistettiin Suomen tiedekustantajien liiton apurahojen saajat 2006.

Hallitus ja toimihenkilöt

Hallituksesta olivat erovuorossa dosentit Tuija Laine ja Lars-Folke Landgrén sekä toimittaja Krzysztof Raciborski (toinen kausi). Näistä Tuija Laine ja Lars-Folke Landgrén valittiin uudelleen ja uutena jäsenenä hallitukseen tuli tutkija Pertti Hakala (Suomen Sukututkimusseura).

Hallitukseen ovat kuuluneet (toimikausi merkitty sulkuihin):

- tutkija Pertti Hakala, Suomen Sukututkimusseura (2006–2009)
- johtaja, dosentti Lars-Folke Landgrén, Historiska föreningen (2003–2006; 2006–2009)
- dosentti Tuija Laine, Suomen Kirkkohistoriallinen Seura (2003–2006)
- professori Markku Löytönen, Suomen Maantieteellinen Seura (2002–2005; 2005–2008)
- erikoishammaslääkäri Päivi Mäntylä, Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia (2004–2007)
- toimitussihteeri Pertti Saloheimo, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim (2002–2005; 2005–2008)
- kustannuspäällikkö Outi Sisättö, Tampere University Press (2004–2007)
- tutkija Toni Suutari, Kotikielen seura (2005–2008)
- kustannusjohtaja Päivi Vallisaari, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (2001–2004; 2004–2007)

Hallituksen puheenjohtajana toimi Lars-Folke Landgrén ja varapuheenjohtajana Päivi Vallisaari. Hallitus kokoontui vuoden aikana 6 kertaa. Hallituksen työvaliokunnan muodostivat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, Pertti Saloheimo ja sihteeri.

Liiton sihteeri-rahastonhoitaja oli fil. maist. Eeva-Liisa Aalto. Tilintarkastajina toimivat KHT Folke Tegengren ja professori Aatos Lahtinen. Varatilintarkastajina olivat Ernst & Young Oy ja dosentti Mikko Ketola.

Apurahat

Liitto myönsi 2006 apurahoja yhteensä 49 150 euroa. Helmikuun haulla myönnettiin 16 apurahaa yhteensä 23 650 euroa. Toinen ns. kiinteä haku aika oli käytössä nyt ensimmäistä kertaa ja se ajoittui syyskuuhun. Silloinkin apurahoja jaettiin 16 kappaletta yhteensä 25 000 euroa. Vuoden aikana apurahoja saattoi hakea edelleen myös vapaalla haulla. Apurahoja haettiin

ja myönnettiin mm. laite- ja ohjelmistohankintoihin, koulutukseen ja internet-julkaisemisen kehittämiseen. Apurahoja jaettaessa etusijalla olivat ne hakijat, joiden Kopiosto-valtakirja oli liitolla.

Apurahoja saivat: Arkhimedes, Dendrologian Seura, Historiska föreningen, Informatiivisen tutkimuksen yhdistys, Ius Gentium, Kotikielen Seura, Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys, Skepsis, Societas pro Fauna et Flora Fennica, Sosiaalipoliittinen yhdistys, Suomalais-Ugrilainen Seura, Suomen Biologian Seura Vanamo, Suomen Eksegeettinen Seura, Suomen elokuvatutkimuksen seura, Suomen eläin- ja kasvitieteen julkaisutoimikunta, Suomen Geologinen Seura, Suomen Kirkkohistoriallinen Seura, Suomen Maantieteellinen Seura, Suomen Sukututkimusseura, Suomen tieteen ja teknologiantutkimuksen seura, Suomen Tribologiayhdistys, Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura, Tampere University Press, Tekniikan Historian Seura, Tulevaisuuden Tutkimuksen Seura, Työterveyslaitos TTL-kustannus, Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura ja Uusfilologinen yhdistys.

Vuoden Tiedekirja -palkinto

Vuoden 2005 tiedekirjaksi valittiin valtiotieteen tohtori, dosentti Kimmo Rentolan teos "Vallankumouksen aave. Vasemmisto, Beljakov ja Kekkonen 1970" (Otava). Kunniamaininnalla palkittiin dosentti Tuomas Heikkilän teos "Pyhän Henrikin Legenda" (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura).

Palkintoraatiin kuuluivat professori Hannu Sariola, dosentti Teija Tiilikainen ja dosentti Allan Tiitta. Raadin sihteeri oli tiedotuspäällikkö Jan Rydman. Vuoden tiedekirja -palkinto oli suuruudeltaan 10 000 euroa ja kunniamainintaan sisältyi 2500 euron rahapalkinto. Palkinto rahoitetaan liiton saamista kopiointikorvauksista. Tarkoituksena on kiinnittää suuren yleisön huomiota siihen, että maassamme julkaistaan korkeatasoista tieteellistä kirjallisuutta.

Koulutus

- Yhdessä Suomen tiedetoimittajain liiton kanssa järjestettiin 6.4.2006 Helsingissä Tieteiden talolla iltapäiväseminaari tekijänoikeuksista. Asiantuntijoina olivat Anna Melanko ja Juha Jukkara Kopiostosta.
  - Yhdessä FinnOA-ryhmän kanssa järjestettiin 5.5.2006 Helsingin yliopiston museon Appeanum-salissa seminaari "Kotimaiset tiedelehdet verkkoon – millä ehdoilla".
  - "Tieteellisen sarjan toimittajan tehtävät ja rooli" oli iltapäiväseminaarin aiheena 19.10.2007 Tieteiden talolla.
  - Turun ja Helsingin kirjamesuille hankittiin pääsylippuja jäsenistölle jaettavaksi ja maksettiin myös näyttelypaikkakunnan ulkopuolelta tulleiden matkakulut.
  - Opintomatka Lontoon kirjamesuille tehtiin maaliskuussa 2006 ja mukana oli 20 osanottajaa.
  - Göteborgin kirjamesuilla 21.-24.9.2006 oli mukana 9 osallistujaa.
  - Opintomatalla Frankfurtin kirjamesuille 3.-7.10.2006 oli mukana 10 osallistujaa
  - Kirjallisenä opintomateriaalina jäsenistölle hankittiin Jaana Hallamaan, Veikko Launiksen, Salla Lötjösen ja Irma Sorvalin toimittama "Etiikkaa ihmistieteille" (SKS).
  - Liiton jäsenille tarjottiin mahdollisuutta osallistua myös mm. 5.9.2006 järjestettyyn iltapäiväseminaariin "Tieteellisten julkaisujen arviointi: käytännöt ja ihanteet".
- Koulutukseen käytettiin vuoden aikana yhteensä hieman yli 25 000 euroa.

Osallistuminen projekteihin ja julkaisujen markkinointiin

Virtuaalinen kirjakauppa Granum (<http://granum.uta.fi>) avattiin asiakaskäyttöön syksyllä 1998. Vuonna 2006 mukana oli 190 kustantajaa ja nimikkeitä oli tarjolla 12 080. Tilauksia Granum välitti vuoden aikana yhteensä n. 5 400 kappaletta. Granum on kustantajalle maksuton myyntikanava ensimmäisen vuoden ajan, mutta sen jälkeen peritään vuosimaksu. Granumissa oli mukana 40 liiton jäsentä, joiden osallistumismaksuja liitto maksoi yhteensä 1 560 euroa.

Liitolla on ollut edustaja Kopiosto ry:n perustamassa tekijänoikeudenhaltijoiden johtoryhmässä, joka on neuvotellut kotimaisten tieteellisten artikkeleiden käytön ehdoista ja aineistojen lisensioinnista sekä Elektra-palvelun että vanhemman aineiston digitointiin keskittyneen Peri+ -projektin osalta. Johtoryhmässä on myös Suomen Tietokirjailijoiden, Suomen tiedetoimittajain liiton ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan edustajat. Tiedekustantajien liittoa edusti prof. Erkki J. Hollo.

Liitto tuki Suomen Open Access -työryhmän käynnistämää Open Access -julkaisemisen edistäminen Suomessa (OA-JES) -hanketta 5000 eurolla. Tuki kohdentui Tieteellisten seurain valtuuskunnassa Open Journal Systems -julkaisujärjestelmän kehittämiseen.

Talous

Liiton tulot kertyivät 2006 pääosin kopiointikorvauksista. Niitä saatiin yhteensä 115 684,21 euroa (edellisenä vuonna 116 261, 28 euroa). Korvaussumma oli pienentynyt edellisestä vuodesta, tosin vain hieman. Tähän on vaikuttanut se, että liiton osuudet eräissä jakoryhmissä ovat pienentyneet ja Kopioston ulkomaille tilittämien korvausten määrä samaan aikaan lisääntyi. Liiton edustamassa tiedelehtien ryhmässä varsinkin ulkomaisen aineiston kopiointi on ollut merkitsevää.

Jäsenmaksuista kertyi vuonna 2006 tuottoja 4 050 euroa. Tilikauden ylijäämä oli 2345,01 euroa. Kopiointikorvausten ylijäämää on kirjattu siirtovelkana 16 205 euroa vuodelta 2006 ja yhteensä siirtovelkoja sisältyy taseeseen 139 663,40 euroa.